21.2.2024

Eduskunnan hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan hallintovaliokunnan lausuntopyyntö U 1/2024 vp, 15.2.2024

Lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle Komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vähimmäissäännöistä laittomassa maahantulossa, kauttakulussa ja alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi

1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt keskusrikospoliisilta kirjallista asiantuntijanlausuntoa Valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle Komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi vähimmäissäännöistä laittomassa maahantulossa unioniin, kauttakulussa unionin kautta ja unionin alueella oleskelussa avustamisen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä neuvoston direktiivin 2002/90/EY ja neuvoston puitepäätök-sen 2002/946/YOS korvaamisesta COM(2023) 755 final.

2 Asiantuntijalausunto

Keskusrikospoliisin on keskustellut Poliisihallituksen kanssa ja saanut nähtäväkseen Poliisihallitukselta pyydetyn asiantuntijalausunnon, otsikon asiassa. Keskusrikospoliisi yhtyy Poliisihallituksen asiassa antamaan kirjalliseen lausuntoon, minkä lisäksi haluaa esiin nostaa seuraavat kohdat

On kannatettavaa, että jäsenmaissa yhtenäistetään maahanmuuttajien salakuljetuksesta vastuussa olevien järjestäytyneiden rikollisverkostojen tehokasta tutkintaa ja syytteeseen asettamista. Näin varmistetaan se, ettei minkään jäsenvaltion alueella ole muita maita helpompaa ja riskittömämpää harjoittaa ihmissalakuljetusta. Keskusrikospoliisi toteaa, että ihmissalakuljetusorganisaation paljastaminen edellyttää usein laajoja rekisteritarkastuksia, tiedonhankintaa ja tiedonvälitystä. Tämä edellyttää mahdollisuutta riittävän matalalla kynnyksellä käsitellä ja verrata ristiin myös salakuljetettujen uhrien tietoja kontaktien ja keskeisten rikollisten toimijoiden ja toimintatapojen tunnistamiseksi.

Europolin mukaan yli 90 % Euroopan unionin alueelle saapuvista maahanmuuttajista käyttää salakuljettajia, jotka ovat useimmiten osa järjestäytyneitä rikollisryhmiä. Nämä salakuljetusverkostot osallistuvat myös muihin rikoksiin, kuten ihmiskauppaan sekä huumausaineiden ja ampuma-aseiden salakuljetukseen.

Europol ja EMSC ovat tärkeä osa ihmiskaupan ja ihmissalakuljetuksen ennalta ehkäisyssä, paljastamisessa ja tutkintojen tukemisessa. On kannatettavaa, että direktiivissä vaaditaan jäsenvaltioita varmistamaan, että

asianomaisilla lainvalvonta- ja oikeusviranomaisilla on riittävät taloudelliset-, tekniset- ja henkilöstöresurssit rikosten tehokkaaseen ehkäisyyn, tutkintaan ja syytteeseen saattamiseen. Resurssien varmistaminen tulee todennäköisesti kuitenkin aiheuttamaan lisäkustannuksia valtiolle.

Suomessa ihmiskaupparikostutkintaan ja -tiedusteluun on rakennettu toimiva malli. Ihmissalakuljetuksen torjunta ulkorajoilla on Rajavartiolaitoksen ydinosaamista. Edellä mainitun ihmiskaupparikostutkinnan ja -tiedustelun sekä myös PTR-toiminnan (poliisi, Tulli ja Raja) kautta tehdään hyvää yhteistyötoimintaa myös ihmissalakuljetuksen torjunnan ja rikostutkintaan saattamiseksi.

Poliisihallitus on antanut ohjeen Ihmiskauppaan ja sen kaltaisiin rikoksiin puuttumiseksi, ja ohjeen ihmiskaupan uhrien auttamiseksi (17.09.2020, POL-2020-38265). Viimeksi mainitussa ohjeessa todetaan muun muassa, että ihmiskaupan ja sen kaltaisten rikosten ilmi saaminen edellyttää poliisilta yleensä pitkäjänteistä ja tehokasta paljastavaa toimintaa. Poliisiin on perustettu Poliisihallituksen johdolla toimiva valtakunnallinen ihmiskauppa-rikostorjunnan asiantuntijaverkosto, jonka kautta varmistetaan se, että poliisiyksiköissä on käytettävissään riittävästi erityisosaamista hallitsemaan ihmiskaupparikollisuuden edellyttämät erityispiirteet.

Poliisihallitus on perustanut 12.11.2020 valtakunnallisen, ihmiskaupparikoksia paljastavan ja tutkivan ryhmän. Tutkintaryhmä on perustettu Helsingin poliisilaitokselle.Keskusrikospoliisi vastaa valtakunnallisen ihmiskaupparikollisuuteen liittyvän tilannekuvan keskitetystä muodostamisesta ja ylläpitämisestä. Tilannekuvan kautta voidaan suunnata toimintaa ja kohdentaa ennalta estäviä toimenpiteitä. Tilannekuvaan tuottavat tietoa sekä tutkijaryhmä että poliisilaitokset erikseen sovittavan toimintamallin mukaisesti. Keskusrikospoliisi toimii poliisin kansallisena vastuutoimijana ihmiskaupan torjuntaan liittyvässä EMPACT-toiminnasta operatiivisen toiminnan osalta ja huolehtii riittävästä panostuksesta tähän. Keskusrikospoliisi koordinoi valtakunnallisesti lainvalvontaviranomaisten ja sidosryhmien yhteistyötä kansallisesti mm. valvontaiskuihin liittyen.

Suomessa jo olemassa olevien rakenteiden hyödyntäminen ja suuntaaminen esityksessä mainituin tavoin ei nykyisten resurssien puitteissa voida kuitenkaan arvioida mahdolliseksi, vaan niiden on arvioitava vaativan resurssointia mm. ehdotuksen tiedonkeruun ja raportoinnin velvoitteisiin sekä lisääntyviin Euroopan laajuisiin yhteistyötarpeisiin vastaamiseksi.

Keskusrikospoliisin apulaispäällikkö Timo Kilpeläinen

Rikotarkastaja Arto Tuomela

Automaattisesti päivittyvä allekirjoitusfraasi. Älä poista tätä kenttää, jos allekirjoitat asiakirjan sähköisesti.

Jakelu

Eduskunnan hallintovaliokunta, HaV@eduskunta.fi

Tiedoksi